

Kinas rumprogram

Et militært element i den nye
magtbalancering af USA

af Magnus Hjortdal, China Studies, Institut for Strategi

Research Paper

Kinas rumprogram

Et militært element i den nye magtbalancering af USA

af Magnus Hjortdal, China Studies, Institut for Strategi

Magnus Hjortdal er ansat på China Studies ved Institut for Strategi og hans fokusområder er Kina, Nordøstasien, militarisering af rummet, samt teorier om international politik.

Magnus Hjortdal kan kontaktes på ifs-s-01@fak.dk

Forsvarsakademiet er dansk forsvars internationale videncenter, og vi forsker i et bredt felt af militære emner. Vores forskningsmæssige prioriteringer, deriblandt overordnede emner og ressourcefordeling, fastsættes af chefen for Forsvarsakademiet. Chefen støttes i det arbejde af et forskningsråd.

Forsvarsakademiets forskning skal oplyse og udfordre brugerne, hvad enten de er i forsvaret eller i det omkringliggende samfund. Det kan kun opnås, hvis den enkelte medarbejder har frihed til at tilrettelægge sine forskningsprojekter og til at drage sine egne konklusioner. Det er et princip, som hyldes ved Forsvarsakademiet.

God fornøjelse ved læsning af Forsvarsakademiets publikationer!

København august 2009
Forsvarsakademiet
Institut for Strategi
Svanemøllens Kaserne
Postboks 2521
2100 København Ø
Tlf.: 3915 1210
Fax: 3915 1504
Redaktør: Institutchef Nicolas T. Veicherts,
ifs-01@fak.dk, tlf.: 3915 1210
Grafisk Design: Bysted
ISBN: 9788791421792
Oplag 300

Indhold

Kinas rumprogram - et militært element i den nye magtbalancering af USA...	5
Hård balancering i dag	6
Analysespørgsmål og afgrænsning.....	6
Opbygning og struktur	7
Magtbalancering og økonomisk præbalancering	7
Balancering efter den kolde krig	8
Økonomisk præbalancering	9
Den nye unipolaritet og fire forudsætninger for hård intern balancering	10
Opsummering: Modifieret hård balancering.....	11
Kinas rumprogram	11
De fire forudsætninger for hård balancering	12
Rummet og Network Centric Warfare	15
Konkrete offensive kapabiliteter i Kinas rumprogram	16
Rummet, USA og Kina	18
Kinas strategi: Asymmetri og afskrækkelse	19
Militære træk i programmet	20
Opsummering.....	22
Hård balancering i rummet og fremtidig symmetri.....	23
Balanceringsstrategier på kort og lang sigt.....	24
Litteraturliste.....	26

Kinas rumprogram - et militært element i den nye magtbalancering af USA

Den 11. januar 2007 blev der fra Xichang-rumcenteret i den kinesiske Sichuan-provins affyret et ballistisk missil, der skulle vise sig at rykke ved offentlighedens bevidsthed om den amerikanske militære overlegenhed.

Hvad der mere præcist skete var, at Folkets Befrielseshær¹ skød en forældet vejr-satellit ned i jordens indre sfære i en højde af 864 km.² Dette blev startskuddet til en debat om Kinas militære kapabiliteter (Tellis 2007a: 41-42).

Men hvorfor er det interessant at kineserne destruerede en defekt vejr-satellit? Principielt er det en handling, der ikke burde give den store anledning til bekymring og refleksion. Når det så alligevel er interessant, er det fordi Kina er ved at blive en væsentlig magtfaktor i det internationale system, primært hvad angår økonomi, men så sandelig også hvad angår militær. Nedskydningen af satellitten viste verden og i særdeleshed USA, at kineserne er i besiddelse af en relativt avanceret missil og rumteknologi (Swaine 2007: 1).³ Ikke at USA blev udfordret essentielt på militære kapabiliteter, men alligevel var det et "wake up call" (Mahley 2006: 3) der krævede en justering af den måde, kinesernes militære signaler og kapabiliteter fortolkes og analyseres.

Dette havde ikke haft betydning, hvis det havde været enhver anden stat uden potentiale til at blive en global stormagt, men eftersom Kina har grundlag for at kunne blive en fremtidig global stormagt og potentielt udfordre den amerikanske unipolaritet, bliver baggrunden for, og implikationerne af rumprogrammet yderst relevante at kigge på.

Kina har historisk været riget i midten, og en femtedel af verdens befolkning er kinesere.⁴ Landet er geografisk af enorm størrelse og den kinesiske økonomi er siden 1979 boomet. I de senere år har vækstrater på over ti procent været reglen (World Bank).⁵ Og selvom Kina stadig er et uland og kommer fra et helt andet udgangspunkt end de udviklede lande, så er det forståeligt, at amerikanerne er opmærksomme på, at der kan være en udfordrer på vej. Dette paper vil derfor

(1) Det kinesiske militær har siden Maos magtovertagelse i 1949 heddet Folkets Befrielseshær.

(2) Konkret svarer selve nedskydningen til at ramme en kugle med kugle, mens målet er i bevægelse.

(3) Det er ikke så nemt at få et missil fra jorden til at ramme et objekt på størrelse med et køleskab, der befinder sig 800 km ude i rummet og er i bevægelse. At Kina er i stand til dette, bidrager til at tro, at de befinder sig på et relativt højt stadie indenfor anti-rumvåben (Swaine 2007: 1).

(4) Verdens samlede befolkning er ca. 6,61 mia. (World Bank). Kinas befolkningsstørrelse var i 2007-2008 ca. 1,32 mia., altså ca. 20 procent. (National Bureau of Statistics of China 2008: 18). USA's befolkning på 304 mio. mennesker udgør til sammenligning ca. 4,6 procent. af verdens samlede befolkning (US Census Bureau 2009).

(5) Det skal dog siges, at der efterhånden har dannet sig en vis skepsis omkring gyldigheden af de officielle kinesiske tal. Nogle mener, at væksten kan være mindre, end den angivne (BBC 2002; ChinaStakes 2009; Takahashi 2009). Bevidst overdrevne vækstrater vil kunne forklares ud fra, at Kina stadig er et uland, og at økonomisk vækst er afgørende for styrets opbakning i befolkningen. Det skal dog siges, at ingen dog anfægter, at landet har en høj procentuel vækst, men blot omfanget af denne.

analysere den mulige magtbalancering af den amerikanske unipolaritet, eksemplificeret ud fra det kinesiske rumprogram.

Hård balancering i dag

Siden den kolde krigs afslutning og den nye situation med kun én supermagt i verden, er magtbalanceteorien livligt blevet debatteret. Et udsagn, der har vundet et vist indpas er, at der ikke længere foregår en traditionel, hård militær balance-
ring af USA (Wohlforth 1999: 20; Layne 2006: 8-9). Den påstand vil dette paper angribe og undersøge med udgangspunkt i Kinas rumprogram.

Er det muligt, at en hård balancering under den nuværende unipolaritet bliver foretaget på en ny måde? Kan det være, at Kina i disse timer foretager en hård balancering af USA, og at grunden til at magtbalanceringsteorien i dag overser det er, at den nuværende unipolaritet nødvendiggør en nytænkning af hvordan hård balancering ser ud? Mine svar til begge spørgsmål er ja. Argumentet i den følgende analyse er, at vi ser Kina balancere op til grænsen af, hvad der kan lade sig gøre i en systemtilstand af unipolaritet. Det skyldes, at Kina – og andre potentielle stater med globale stormagtsambitioner – ikke kan foretage en hård balancering i den traditionelle forstand,⁶ da det ville være dømt til at blive imødegået af USA. Det bunder i at USA's sikkerhed og egne interesser bedst er tjent med at holde den overlegne position i alle sfærer, inklusiv rummet. Derfor må Kina benytte sig af nogle asymmetriske strategier for overhovedet at have muligheden for at blive en fremtidig global stormagt, og disse strategiers mål er at kunne afskrække USA fra at reagere på den kinesiske opstigning. Afskrækningen af USA består rent konkret i at udvikle kapaciteter, hvor Kina på kort sigt og selv uden teknologisk at nå på højde med USA, vil opnå en tilpas afskrækkende effekt, så amerikanske forsøg på at holde Kina væk fra et langsigtet globalt stormagtsønske, vil være så omkostningsfulde, at det er umuligt.

Ved at analysere et udvalgt element i den kinesiske strategi i form af rumprogrammet, argumenteres det, at det internationale system i dag er karakteriseret ved en hård kinesisk balancering af USA, men at den har en anden udtryksform end den generelle balancering fra tidligere tider. Det skyldes at den klassiske symmetriske balancering med to supermagter, som man så det under den kolde krig er umulig for øjeblikket, og ikke vil kunne ses før vi igen har en symmetrisk situation med bipolaritet (Ikenberry 2002: 12).

Analysespørgsmål og afgrænsning

I forlængelse af de ovennævnte betragtninger vil det blive analyseret, *hvorvidt det kinesiske rumprogram indgår i en hård balancering af USA?*

Forudsætningen for, at Kina kan balancere USA's magt i en hård militær forstand er det kinesiske militærbudget og stigningerne i dette.

Den følgende analyse vil her fokusere på det kinesiske rumprogram, men en un-

(6) Det vil sige en hård balancering i en situation, som man eksempelvis så under den kolde krig.

dersøgelse af magtbalanceringen af USA via Kinas atomare kapacitet kunne også være relevant. Fællesnævneren for Kinas rumprogram og atomvåbenprogram er, at Kina er den svage part i forhold til USA, men er utrolig dygtig til at få mest muligt ud af det ved afskrækkende strategier. Atomvåben vil dog ikke være genstand for analyse her, men der kan oplagt arbejdes med det i fremtidige analyser af den kinesiske balancering af USA.

Fokuseringen på rumprogrammet baseres på, at netop dette element er altafgørende for den militære kapacitet i dag, da alle større militære magter er afgørende afhængige af rumbaserede kapaciteter, såsom bl.a. satellitter til overvågning og kommunikation (Krepon 2008: 159; Office of The Secretary of Defense 2008: 28; Tellis 2007a 52-54; Tellis 2007c: 4-5; Wortzel 2007: 7; Cox 2007; Søby 2005: 16).

Opbygning og struktur

Paperet vil være opbygget således, at der indledningsvist vil blive beskrevet hvad baggrunden er for den nuværende unipolære situation i verden, og hvor diskussionen omkring magtbalancering står i dag.

Teorien bliver herefter konkretiseret, diskuteret, kritiseret og videreudviklet til at kunne indpasse dagens internationale system, hvor argumentet bliver, at den hidtidige diskussion omkring, hvad magtbalancering er under unipolaritet, er utilstrækkelig og bør udbygges.

Med den udbyggede analyseramme i hånden, bliver det kinesiske rumprogram analyseret som en case på hård magtbalancering under unipolaritet, hvori den asymmetriske natur bag strategien betones.

Endelig konkluderes der på selve forskningsspørgsmålet, hvorefter der opridses nogle perspektiver for den videre udvikling.

Magtbalancering og økonomisk præbalancering

Traditionelt har magtbalancering været karakteriseret som værende en *hård balancering*, der idealtypisk kunne foregå på to niveauer; et internt og et eksternt, der herefter benævnes hhv. intern og ekstern balancering (Waltz 1979: 118). En *intern balancering* er ganske enkelt en opbygning af en stats militære kapabiliteter, altså det man også vil kalde en oprustning (Waltz 1979: 168). En *ekstern balancering* er, når en stat allierer sig med andre stater for at balancere en stærkere stat i det internationale system (Waltz 1979: 168).⁷

Den hårde magtbalancering har historisk været den mest fremherskende i debatten, men siden den kolde krigs afslutning og den nye situation med kun én supermagt i verden, er hård balancering i flere teoretikers øjne ikke mere til at

(7) Det følgende vil ikke beskæftige sig med ekstern balancering, da det primært er et militært fokus der søges belyst. Derudover har Kina ikke umiddelbart nogle betydningsfulde alliancepartnere til at balancere USA. Omvendt har USA derimod en række allierede i det asiatiske område. Det giver derfor ingen mening at se på den eksterne dimension.

identificere i det internationale system (Wohlforth 1999: 20; Layne 2006: 8-9). I denne analyse vil begrebet hård balancering fremadrettet referere til intern balancering, da denne anvendes som ramme for analysen.⁸

Balancering efter den kolde krig

Der har været en livlig debat omkring anvendeligheden af den traditionelle magtbalanceringsteori efter den kolde krigs afslutning, hvor det internationale system ændredes fra at være bipolar til at blive unipolar. Argumentet har været, at unipolariteten er relativt vedvarende, og enkelte går endda så langt som til at sige, at den kan vare ligeså lang tid som den bipolare situation under den kolde krig gjorde. Sat på spidsen anfører William Wohlforth at "the current system is unipolar; the current unipolarity is peaceful; and it is durable" (Wohlforth 1999: 9). Det skyldes ifølge Wohlforth, at det er en helt ny historisk unipolar situation vi står i, fordi USA er overlegen i alle facetter, lige fra økonomi, teknologi og militær over til fordelagtig geostrategisk placering bag de store have (Wohlforth 1999: 7).⁹ I modsætning til dette står der også en gruppe af magtbalanceringsteoretikere, der holder fast i, at der til stadighed foregår en hård balancering af USA.¹⁰ Deres argumenter kredser omkring det faktum, at selvom systemet er unipolar betyder det ikke, at der ikke foregår hård balancering af unipolen. Det betyder blot, at vi ikke er nået til en situation, hvor der er en ny bi- eller multipolaritet endnu (Waltz 2000: 27-30; Layne 2006: 29).

Waltz, der fremstår som den nok vigtigste kilde til magtbalancereteorien, var godt klar over, at unipolaritet ville have en anden dynamik end bipolaritet, idet han fremførte, at magtpolitik ville vise sig på forskellig vis alt efter, hvordan fordelingen af magt mellem staterne i det internationale system er skruet sammen (Waltz 1979: 129-138). Han har dog ikke sagt noget om, hvordan hård balancering rent konkret vil se ud under unipolaritet: "In his 1979 work, Kenneth Waltz did not elaborate on the case of unipolarity" (Hansen 2000: 114-115).¹¹ Der er derfor et behov for at komme med en opdateret udgave af tankerne omkring hård magtbalancering.

Dette paper vil bygge videre på antagelsen om, at der i dag foregår en hård balancering af den unipolare magt, USA. Det søges anskueliggjort ud fra magtbalanceringsteorien, der primært er baseret på traditionelle neorealistiske grundantagelser med fokus på staters kapabiliteter, der udgøres af økonomi og militær (Waltz 1979: 131). Der er dog stadig en del arbejde at gøre for at påstanden om

(8) Dette gøres uden på trods af at ekstern balancering også er hård balancering, hvilket skyldes at ekstern balancering ikke er genstand for den videre analyse, men dog inddrages indenfor det juridiske område i kapitel 4.

(9) USA's geografiske placering betyder at der ikke kræves store ressourcer på opgaver som grænsebevogtning, samt at der heller ikke er umiddelbare regionale rivaler i USA's nærhed.

(10) Heriblandt Kenneth Waltz, Robert Art og Christopher Layne.

(11) Heller ikke efter hans banebrydende bog *Theory of International Relations* fra 1979, har Waltz beskæftiget sig substantielt med hvordan hård balancering under unipolaritet vil tage form. Dette skyldes primært, at han er mere fokuseret på at balanceringen rent strukturelt vil finde sted, da systemet på sigt vil bevæge sig væk fra unipolaritet.

en hård balancering kan give mening i en større sammenhæng, da fortalere for at det finder sted i dag, primært ser på den teoretiske præmis og derfra udleder et antal eksempler til støtte for deres argumenter.¹² Men netop af den grund bliver selve bevisførelsen for deres påstande svækket, da man ikke med teoretisk fokus og overordnede eksempler kan bidrage med substantielle og overbevisende argumenter for, at eksempelvis Kina er i gang med en hård balancering af USA. Derfor bliver det nødvendigt, at gribe anderledes detaljeret til værks og analysere enkelte eksempler på hård balancering til bunds, hvilket denne analyse gør i modsætning til det tidligere skrevne.

I det følgende forsøges det at videreudvikle magtbalanceteorien og give en tilbundsående analyse af, hvorfor vi ser en hård balancering, og hvordan den ser ud i en konkret case: rummet. Et centralt argument er, at magtbalancering tager sig anderledes ud under unipolaritet, da man må tage hensyn til andre elementer end under bi- og multipolaritet. Som Layne (2006: 9-10) anfører, må man i en unipolær verden redefinere begrebet balancering, og det er netop en modificering af balanceringsteorien der er dette papers teoretiske ambition.

Økonomisk præbalancering

Der foregår stadig en omfattende teoretisk diskussion af, hvordan balancering kan forstås i dag, og *økonomisk præbalancering* er et helt centralt begreb, der kan benyttes til at forklare hvorfor stater overhovedet kan overveje et forsøg på at balancere den amerikanske unipolaritet.

Økonomisk præbalancering ligger sig imellem blød¹³ og hård balancering og cirkulerer omkring den påstand, at stater i dag ikke kan gå ind i et våbenkapløb med unipolen, før de har lukket det økonomiske og teknologiske hul. Man kan således sige, at en succesfuld økonomisk præbalancering er fundamentet og forudsætningen for en fremtidig hård balancering (Layne 2006: 8).

Fra det ovenstående kan udledes, at man i en konkret situation kan forestille sig, at en stat først vil styrke opbygningen af sin økonomi og teknologi internt i landet, altså noget der på sin vis kan minde om en intern (militær) balancering, men uden at der bliver brugt flere penge på militær. Når den første fase med økonomisk-teknologisk opbygning – der kan være yderst lang – er overstået, vil man så gå videre med opbygning af militære kapaciteter. Fordelen ved at benytte denne metode er for det første, at man ved et højt økonomisk og teknologisk niveau vil kunne bevæge sig yderst hurtigt frem rent militært bagefter, og at den unipolære magt derfor vil have svært ved at nå at svare igen. Dette kan yderligere

(12) Denne fremgangsmåde benytter både Art (Art, Brooks og Wohlforth, Lieber og Alexander 2005/6) og Waltz (2000). Men uden at værdige det en fyldestgørende analyse, fremstår deres argumenter ikke overbevisende.

(13) Blød balancering bygger – modsat den hårde, traditionelle balancering – på, at stater ikke forsøger at balancere unipolen via militære midler, men i stedet forsøger sig med handlinger, der i mindre grad virker skadende og eskalerende for det mellemstatslige forhold. Det kan være diplomatiske protester og trusler eller gennemførelse af vetoret i internationale organer (Paul, Wirtz og Fortmann 2004: 13).

forstærkes, hvis den balancerende magt også har anskaffet sig asymmetriske kapabiliteter til afskrækkelse i tilfælde af eventuel konflikt.

Økonomisk præbalancering bliver en mere udtalt nødvendighed under den nuværende unipolaritet end førhen, fordi USA er så overlegen, at en militær balancering uden betragtelige økonomiske kapabiliteter ikke vil kunne lade sig gøre (Layne 2006: 8-9). Økonomisk magt er en essentiel del af militær magt, og et fokus på det militære alene, vil kunne give sig udslag i en gentagelse af Sovjets fejl. Det er Kina opmærksomme på og prøver at undgå dette ved deres særlige "socialistiske" markedskapitalisme.¹⁴ Pointen er, at det ikke kan lade sig gøre at balancere ved kun at fokusere på militær opbygning (Kennedy 1987: 198). Denne analyse antager, at de potentielle udfordrere af USA's magtposition i dag har opdaget dette, og som følge deraf først opbygger deres økonomiske kapabilitet, for derefter at kunne foretage en eventuel militær balancering.

Den nye unipolaritet og fire forudsætninger for hård intern balancering

Hvordan ser balancering ud under unipolaritet, og hvad er det nye, den nuværende unipolære tilstand ændrer ved balanceringsteorien?

Balancering under de seneste 20 års unipolaritet kommer til at se anderledes ud end under tidligere unipolære tilstande, fordi vi aldrig tidligere har haft så stærk en unipolær magt i verden (Wohlforth 1999: 20; og Posen 2003: 9-10). Man har tidligere set stater være overlegne indenfor enkelte områder, enten økonomisk, militært eller indenfor eksempelvis sømilitær magt,¹⁵ men med Sovjets pludselige fald blev USA med ét slag verdens førende indenfor stort set alle sfærer (Wohlforth 1999: 20; og Posen 2003: 9-10). Magtstrukturen gik med ét fra bipolaritet til unipolaritet, hvilket besværliggjorde en balancering af den nye unipolære magt, eftersom verdens nr. 1 var blevet så stærk, at forsøg på balancering ville være både historisk langsigtede og omkostningsfulde (Wohlforth 2002: 103-104; Posen 2003: 1-2). Når én magt er så stærk i forhold til andre, vil der ud fra de teoretiske forventninger omkring magtbalancering, også blive et øget behov for at balancere unipolen, da den ultimativt er den største trussel for andre staters sikkerhed (Waltz 1979: 127), og det pointeres at "Unbalanced power, whoever wields it, is a potential danger to others" (Waltz 1997: 915).

I en overgang fra bipolaritet til unipolaritet, hvor en supermagt falder, vil tidsaspektet teoretisk set normalt være længere, end i tilfældet med Sovjets fald. I det typiske tilfælde kan sekundære magter derved lægge sig i position til at balancere, hvad der vil være den tilbageblevne supermagt. Det var dog åbenlyst ikke en normal overgangsfase, der var tale om, da muren faldt og Sovjets svag-

(14) Læs mere om den kinesiske balancegang mellem kapitalisme og ideologi i Mark Leonards bog, *What Does China Think* (Leonard 2008: 19-28).

(15) Storbritannien nævnes som eksempel på en global sømilitær magt i det 17. og 18. århundrede, der ikke var en supermagt de andre militære sfærer/commons (Posen 2003: 9; Kennedy 1989: 225-232).

hed blev udstillet (Wohlforth 2002: 103-104). Ud fra at det ikke var en normal overgangsfase kan det derfor med rimelighed indvendes, at der må tænkes i andre og nye baner, når det skal analyseres om USA i dag er udsat for balancering af andre magter end førhen.

I den videre analyse vil følgende forudsætninger blive anvendt til at definere, hvornår enkeltstater udfører hård intern balancering:

- 1) Den balancerende stat skal have et anseeligt militært kapabilitetspotentiale, der på sigt vil kunne udfordre unipolen.
- 2) Den balancerende stat skal have anseelige procentuelle stigninger på militærbudgettet år for år.
- 3) Afstanden mellem unipolen og den balancerende stats militære kapabiliteter skal være aftagende.
- 4) Udviklingen på militære enkeltområder opbygges til at kunne afskrække/udfordre unipolen.

Opsummering: Modificeret hård balancering

Store ubalancer i kapabiliteter varer ikke for evigt, og selv unipoler med gode intentioner vil til sidst ende med at virke skræmmende på andre stater, selvom disse stater ikke er bange for at blive direkte angrebet. Det vil skabe balancering (Art, Brooks og Wohlforth, Lieber og Alexander 2005/6: 185).

Teorien siger herudover, at USA vil blive balanceret på et eller andet tidspunkt. Magtforskydningerne forekommer over tid, når der sker ændringer i økonomiske, militære og teknologiske kapabiliteter (Paul 2005: 49).

En anden central pointe er desuden, at den traditionelle teori om magtbalancering har cirkuleret omkring præmissen om et bipolar system. Derfor overses det at en traditionel, hård militær balancering vil komme til udtryk på en anden og ny måde under et unipolært system, som vi har i dag. Dette forstærkes yderligere af USA's position som den historisk stærke unipolære magt i alle sfærer (Wohlforth 1999: 20; og Posen 2003: 9-10).

Økonomisk præbalancering giver kort sagt stater som Kina mulighed for at opbygge deres økonomiske kapabilitet, som efterfølgende kan konverteres til opbygning af militære kapabiliteter, hvilket kan ses som en hård balancering af den amerikanske magt (Layne 2006: 8). Asymmetriske kapabiliteter kan medvirke til at afskrække USA, hvilket vil give opstigende stater fred til at stige i systemet. Næste kapitel vil gå dybere ind i denne påstand og give et billede af, hvad status er på den aktuelle magtbalancering af USA med fokus på det kinesiske rumprogram.

Kinas rumprogram

Efter den kolde krigs afslutning var der i USA en debat omkring, hvordan landets fremtidige tilgang til verden skulle se ud. Diskussionen af det, som også kaldes en *grand strategy* mundede ud i en konklusion, der tilkendegav, at det var essen-

tielt at bevare USA's forspring indenfor fysisk magtanvendelse, særligt militært (Søby 2005: 4). Både Clinton og Bush har op igennem 90'erne og igen i det nye årtusinde, begge været tilhængere af dette spor, og USA kan foreløbigt siges at være lykkedes med deres strategi; at være uden udfordrere rent militært (Posen 2003: 40). De har ifølge Barry R. Posen *Command of the Commons*, hvilket konkret betyder, at de har herredømme over havet, luften og rummet (Posen 2003: 5-6).¹⁶ Overlegenheden i disse tre sfærer er essentiel indenfor moderne militær tænkning, og Posen definerer selv *command of the commons* således:

"Command means that the United States gets vastly more military use out of the sea, space and air than do others; that it can credibly threaten to deny their use of others; and that others would lose a military contest for the commons if they attempted to deny them from the United States" (Posen 2003: 8)

Derfor bliver det fortsatte overherredømme i de tre militære sfærer nøglen til opretholdelse af den globale amerikanske magtposition, og hvis USA mister overlegenheden i blot én af de tre militære sfærer, vil den amerikanske magtposition blive truet (Posen 2003: 8). I denne analyse vil fokus være på at den amerikanske overlegenhed i rummet er truet, og at truslen kommer fra Kina.

Men for at nå frem til at kunne true USA i bare én sfære, er det på sin plads at starte et andet sted. Overordnet set, må det siges at fundamentet for den amerikanske overlegenhed baserer sig på den generelle forskel i økonomiske midler til rådighed for militæret, hvilket kan være under forandring (Posen 2003: 10). Dette bringer os videre til en analyse af de fire forudsætninger for hård balancering.

De fire forudsætninger for hård balancering

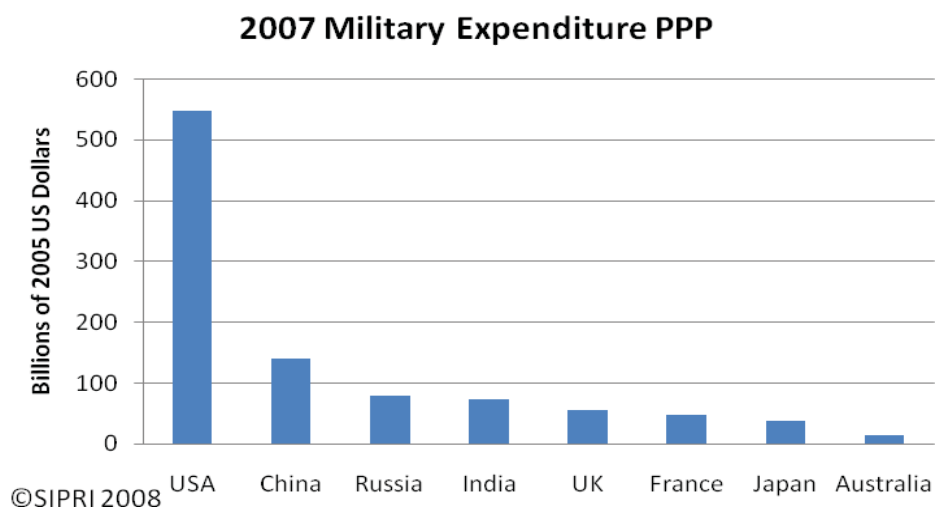
Fra den teoretiske gennemgang var den første forudsætning for hård balancering at den balancerende stat skal have et anseeligt militært kapabilitetspotentiale, der på sigt vil kunne udfordre unipolen.

Som det ses af figur 1, er Kinas udgifter til militær kun overgået af USA (SIPRI 2008: 215). Herudover har Kina verdens største befolkningstal på 1,35 mia., et stort territorium, samt en stor økonomi i enorm vækst (World Bank).¹⁷ Figur 2 viser den procentvise stigning i Kinas BNP, hvilket i fire af de fem seneste år har været over 10 procent.

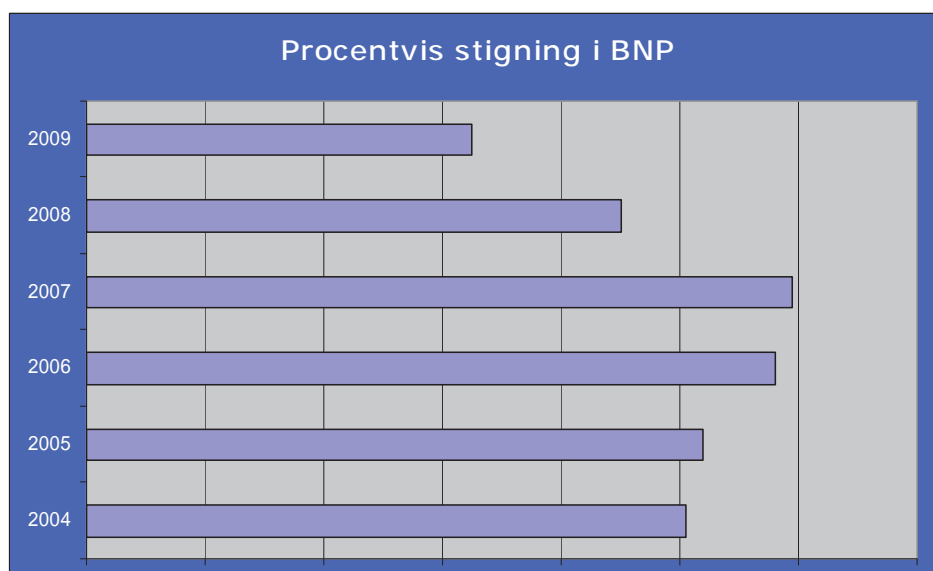
(16) Ordet "commons" skal forstås på den måde at stort set alle stater eksempelvis ikke har evnen til at nægte USA at bruge deres luftrum over 15.000 fod (*command of air and space*), samt at den amerikanske overlegenhed på havene, der egentlig tilhører alle, bevirker at de kan projicere en magt, der med længder overstiger alle andre stater (Posen 8-9).

(17) Der er ikke som sådan tvivl om, at Kina har en stor vækst, men størrelsen er genstand for debat. Se tidligere diskussion omkring pålideligheden af de kinesiske tal i fodnote 5 for mere om dette.

Figur 1: Militære udgifter på udvalgte lande

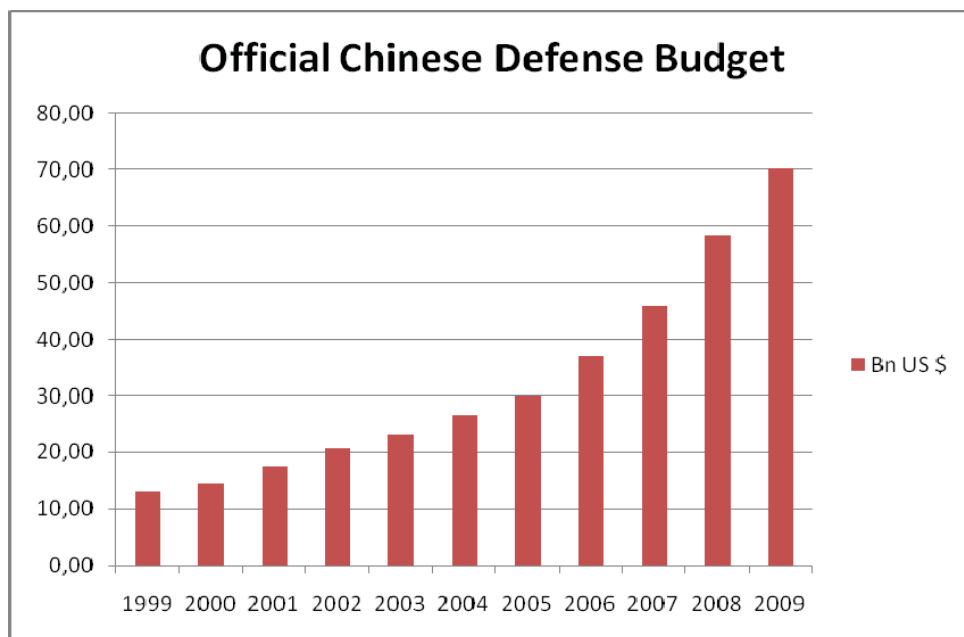
Figur 2: Kinas stigning i BNP, 2004-2009

Den anden forudsætning var, at den balancerende stat skal have anseelige procentuelle stigninger på militærbudgettet år for år, hvilket med stor tydelighed fremgår af de officielle kinesiske tal i figur 3.

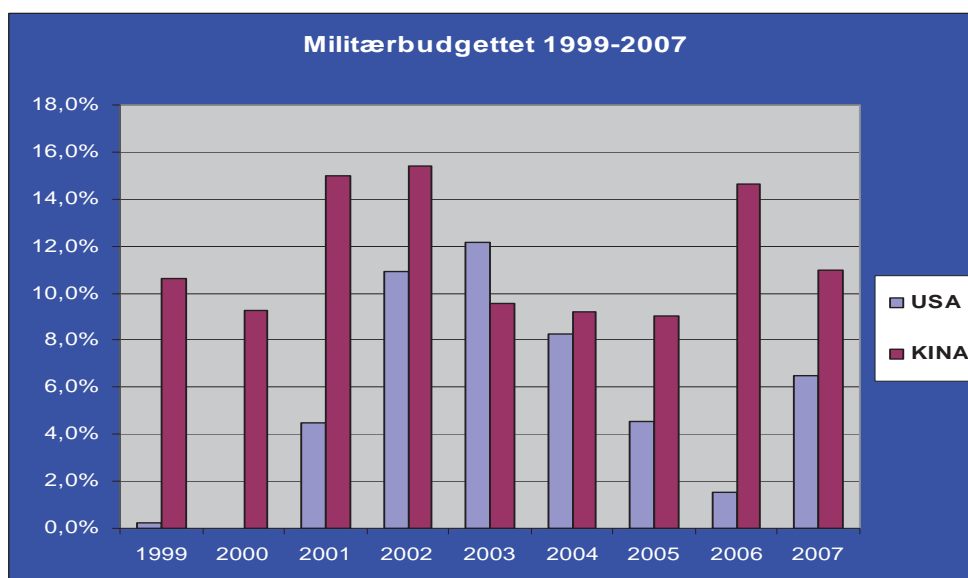
Figur 3 viser de yderst markante stigninger på det kinesiske militærbudget. Budgettet er steget med mindst 9 pct. hvert år siden 1999, og i 2008 steg det med 14,7 pct. (Information Office of the State Council 2009).

Figur 3: Det officielle kinesiske militærbudget

Den tredje forudsætning for en hård balancering er, at afstanden mellem unipolen og den balancerende stats militære kapabiliteter skal være aftagende. Figur 4 viser den procentuelle stigning på militærbudgettet for Kina og USA. Det fremgår at afstanden imellem de to militærbudgetter bliver mindre. Herudover har den økonomiske krise ramt USA væsentligt hårdere end Kina. Kinas vækst i år forventes at blive omkring 6 procent, mens USA forventes at have nulvækst i en tid hvor verden generelt er i global recession (World Bank). Det skal dog siges, at USA's økonomi har et helt andet og højere udgangspunkt.

Figur 4: Sammenligning af USA's og Kinas militærbudgetter 1999-2007

Den fjerde og sidste forudsætning er, at udviklingen på militære enkeltområder opbygges til at kunne udfordre og afskrække unipolen. Denne forudsætning vil danne rammen for den yderligere uddybende analyse nedenfor, med det kinesiske rumprogram som eksempel.

Rummet og Network Centric Warfare

Herredømme over rummet er essentielt i forhold til den overordnede amerikanske strategi, og teknologiske fremskridt vil kun øge betydningen af at kunne benytte sig af rummet som militært redskab (Posen 2003: 9).

Mere teknisk er de vigtigste amerikanske (og generelle) redskaber i rummet satellitter til brug for overvågning (rekognoscering), navigation og kommunikation, og i den amerikanske 4-årige forsvarsanalyse, Quadrennial Review i 2001, nævnes det, at USA går efter *space control* (citeret fra Posen 2003: 13)

Et element i forhold til rummets betydning er GPS-systemet. Alle kan i princippet bruge systemet ubegrænset, men USA kan afskære muligheden for at bruge det i tilfælde af konflikt eller som pression. Det vil i sagens natur hæmme modparten kraftigt og gøre det sværere at modtage præcise data om eventuelle fjendtlige bevægelser og besværliggøre modtræk pga. våbensystemers virkemåde og kobling til GPS-systemet (Posen 2003: 13). På grund af den måde moderne militær opererer på i dag, medfører den amerikanske afhængighed af satellitter at de kan være et attraktivt mål for potentielle modstandere.¹⁸

(18) Det skal dog siges, at amerikanerne er klar over denne svaghed, og om end det kan være svært at kortlægge deres præcise evner til at svare igen i en konfrontation om rummet, så har de som minimum anti-satellitkapaciteter til rådighed (Posen 2003: 14).

Faktum er, at teknologien har medført, at krig i dag føres på en helt ny måde, bedst eksemplificeret ved USA's dominans i konflikterne i Irak, Kosovo, Irak igen og Afghanistan (Søby 2005: 165).¹⁹ Et af de nye militære begreber, der har været helt essentielt i disse konflikter er Network Centric Warfare (NCW), hvilket kort kan karakteriseres således (Søby 2005: 16): 1) kapital frem for arbejdskraft, 2) hastighed frem for masse, 3) kommunikation og information bidrager med den afgørende fordel.

Indenfor NCW spiller satellitter i rummet en helt central rolle, og NCW ville ikke kunne fungere uden rumbaserede kapaciteter. NCW er således afhængig af kommunikation og satellitter i det høje, og vil ikke give mening på slagmarken, hvis rumkapabiliteterne blev sat ud af spillet (Søby 2005: 15; 21). Eksempelvis opererer USA med GPS-styrede missiler, der ville komme alvorligt på afveje, hvis USA's satellitter blev sat ud af spil (US Air Force Materiel Command News Service 2006) USA øger derfor naturligt nok deres fokus på rummet og det bliver et vitalt punkt for afviklingen af moderne konflikter (Heurlin 2004: 37).

Højtstående militærfolk har krævet, at USA's rumkapabiliteter udbygges og daværende forsvarsminister Donald Rumsfeld sagde i 2003, at "the importance of space cannot be overstated(...) the importance of space will only increase in the future. Space is fundamental to US-interests" (citeret fra Heurlin: 2004: 37). Og chefen for den strategiske kommando i USA har sagt, at rummet er "essential to everything we do" (Heurlin 2004: 38).

I virkeligheden kan det være så simpelt, at man kan sige, at nutidens militære konfrontationer handler om rummet og cyberspace. Videre kan man sige, at den der kontrollerer rummet også kontrollerer cyberspace. Og den der kontrollerer cyberspace kontrollerer verden (Heurlin 2004: 38).²⁰

Konkrete offensive kapaciteter i Kinas rumprogram

For at tale om en balancerende af den amerikanske magt i rummet, er det nødvendigt at se mere detaljeret på, hvilke kapaciteter kineserne har, og hvad de forsøger at anskaffe sig.²¹

De kinesiske våben til brug for rummet kan overordnet opdeles i fire dele:

For det første findes der de *direkte offensive våben*. Denne type våben er bl.a. anti-satellitvåben, og de vil være effektive imod satellitter baseret i jordens indre sfære, som USA bruger til fjernmåling, metrologisk, elektrooptisk, infrarød, samt radarbaseret efterretning (USCC 2008: 159; Wortzel 2007: 7). Det direkte offensive våben kan yderligere nå amerikanske militære satellitter længere ude, der sørger for "early warning" og detekterer nukleare detonationer (Krepon 2008:

(19) Her tænkes der på selve den militære intervention og ikke det efterfølgende stabiliserende arbejde, hvis succes nok kan diskuteres i de omtalte tilfælde.

(20) At der ikke fokuseres på cyberspace som den afgørende kapacitet skyldes, at cyberspace er afhængigt af de rumbaserede kapaciteter, hvorfor rummet ultimativt er vigtigst.

(21) De følgende betragtninger vil derfor være mere detaljerede og antage en mere teknisk karakter i visse af delene.

159; Tellis 2007c: 4-5; Jane's Intelligence 2009). Til disse offensive våbentyper hører en nuklear sprængning i rummet også under, da den vil lamme stort set alt elektronik (Zhang 2004: 118; Office of The Secretary of Defense 2008: 28; Tellis 2007a 52-54; Cox 2007).²²

For det andet er der *aflædte energivåben*. På nuværende tidspunkt har Kina primært jordbaserede høj- og lavenergi laservåben til antirum-brug (Tellis 2007a 55-56; Tellis 2007c: 4-5). Med lavenergi-lasere kan man midlertidigt blænde eller skade forskelligt visuelt indhentningsmateriel, mens en højenergi-laser overopheder satellitterne, så de bliver upålidelige eller ødelagt (Zhang 2004: 118-120). Herudover arbejder Kina på flere nye typer af energivåben, uden at de dog er funktionsdygtige endnu (Jane's Intelligence 2009). Det drejer sig om radiofrekvensvåben, mikrobølgevåben og elektromagnetiske våben samt partikelstrålingssystemer (Wortzel 2007: 7; USCC 2008: 159).

Tredje type består af *elektroniske angreb*. Det kan også være en mulighed at jamme satellitter elektronisk, men så skal man ramme en del satellitter, førend det får en effekt på USA eller andre (USCC 2008: 159; Tellis 2007a 56-58; Jane's Intelligence 2009). Fordelen ved dette er dog, at det ikke er ligeså let at identificere, hvorfra angrebet er kommet (Tellis 2007c: 4-5; Wortzel 2007: 7).

Og endelig skal den fjerde og nemmeste form for antirum-operation, *angreb på landjorden*, ikke glemmes. Det består kort sagt i at ramme kontrolsystemer på jorden, og dermed tage rumkrigen væk fra rummet (USCC 2008: 159; Tellis 2007c: 4-5). Kinesiske strateger ligger inde med avanceret viden indenfor misilteknologi, og landet opretholder et stort lager af konventionelle ballistiske missiler og krydsermissiler, der vil kunne bruges til formålet (Tellis 2007a 58-59; Wortzel 2007: 7).

Kineserne giver ikke meget offentlig information omkring de militære dele af deres rumprogram, eftersom den officielle position er, at de ikke eksisterer, men Pentagon skriver, at "China is developing a multi-dimensional program to limit or prevent the use of space-based assets by its potential adversaries during times of crisis or conflict" (Office of The Secretary of Defense 2008: 3).

Nogle dele af Kinas rumprogram har direkte militære applikationer, og den kinesiske hvidbog om deres forsvar viste allerede i 2006 at Kina er yderst ambitiøse, hvad angår rummet som arena (Office of The Secretary of Defense 2008: 3; Pollpeter 2008: 25)

Det paradoksale er, at nogle kinesere placeret højt i systemet ikke selv mener,

(22) Grundlæggende kan man sige, at Kina i lang tid før deres satellitnedskydning i 2007 havde evnen til at lamme USA's satellitter. Denne evne har alle atommagter, der kan bringe et atomvåben til sprængning i rummet, da de elektromagnetiske impulser antageligt vil smadre stort set alt elektronik i kredsløb (Krepon 2008: 159; Office of The Secretary of Defense 2008: 28; Tellis 2007a 52-54). Men atomvåben er ikke engang nødvendige, hvis man vil gøre satellitterne ineffektive. En simpel bombe indeholdende en stor mængde sand vil gøre verdens mægtigste militær ude af stand til at bruge satellitterne, da sandet vil ligge som et lag af støv i atmosfæren og hindre satellitbilleder i at nå frem (Cox 2007).

at de er i et rumkapløb, og det kan sagtens være sandt. Men ikke desto mindre har de substantielle kapabiliteter på området, der har svækket den amerikanske position relativt (Pollpeter 2008: 51). Det kan dermed i princippet være muligt ubevidst at udføre en hård balancering af USA i rummet.

Derudover ses en modsætning mellem den offentlige kinesiske opbakning til et rum uden våben, og på den anden side den kinesiske udvikling i anti-satellitvåben og andre kinesiske projekter (Mahley 2006: 6).

Rummet, USA og Kina

“The Chinese have undertaken what we would call a very disciplined and comprehensive continuum of capability against space – our space capabilities” (Tellis 2007a: 50)

General Cartwright, Commander, US Strategic Command

Rummet er moderne krigs ultimativt vigtigste niveau (Department of Defense 1997: 38), og det er da heller ikke gået hen over den kinesiske ledelses hoveder. Det kan ses i projekt 998, kendt under navnet *Assassin's Mace*, der bl.a. er et projekt til udvikling af teknologi, der kan sætte rumkapaciteter ud af kraft. Programmet ses udviklet for at forfølge den pågående revolution i militære affærer (RMA)²³, transformere Folkets Befrielseshær til en magt, der kan vinde højteknologiske krige under moderne forhold, samt benytte sig af den asymmetriske fordel, hvor den svage kan vinde over den stærke (Tellis 2007a: 50-51; Krepon 2008: 182). Det er interessant at nævne, at kineserne selv angiver, at programmet, ligesom alt andet militær i Kina udelukkende udvikles af defensive hensyn, og at det fra naturens side er defensivt (Information Office of the State Council 2009: 3-4).

Amerikanerne har grund til at føle, at Kina forsøger at udfordre deres magt i rummet. Kinesiske militærstrateger har udfærdiget planer for, hvordan de kan overtage USA's herredømme over rummet i løbet af et årti (Tellis 2007a: 51). I dag har Kina overhalet Sovjetunionens og Ruslands højeste niveau, hvad angår rumvåben, efter den succesfulde satellitnedskydning i 2007 (Tellis 2007a: 42). Selvom det ifølge en kinesisk oberst er afskrækning og ikke direkte kamp, der er målet for kinesernes rumprogram, så identificerer han i bogen *Space War Campaigns* fra 2005, hvad mulighederne for offensive aktioner i rummet er: Man kan målrettet gå efter informationskilder, kommando- og kontrolsystemer samt kommunikationscentraler. Alle tre kapaciteter vil være essentielle i potentielle konflikter, og vil yderligere blive forstærket af det psykologiske element af pludselig magtesløshed (Office of the Secretary of Defense 2008: 28).

(23) Om RMA kan siges, at "Målsætningen er konstant at revolutionere sine egne militære kapaciteter, så man hele tiden er et eller flere niveauer foran en potentiel ligeværdig konkurrent; man skal være så overlegen at konkurrence ikke giver mening. Det er ikke nok én gang at foretage et revolutionært spring, revolutionen skal være konstant" (Søby Kristiansen 2005: 5). Eliot Cohen identificerer konkret tre primære trends i RMA: vigtigheden af kvalitet over kvantitet, specialisering af militær hardware, samt den kommercielle teknologis øgede rolle (Cohen 2007: 153).

Herudover kan det siges, at en øget magt i rummet også direkte giver en øget militær magt, og at det kinesiske rumprogram er en integreret tilgang på vejen til at opnå status som global stormagt (Pollpeter 2008: v, 24). En succesfuld udfordring af den nuværende amerikanske unipolaritet vil, som tidligere nævnt, kræve en balancering af USA, og det kan skabe en kraftigt forandret situation, da "China's increasing space capabilities will erode the U.S. lead in space both in relative and absolute terms" (Pollpeter 2008: v).

Så selvom Kina er den relativt svage magt i rummet, kan det stadig påvirke USA's evne til at bruge rummet som et led i en overordnet strategi om bibeholdelse af militær overlegenhed.

Kinas strategi: Asymmetri og afskrækkelse

Kinas rumprogram kan ses i sammenhæng med deres strategiske tænkning. Den kinesiske landsfader Mao Zedong sagde, "We will not attack unless we are attacked. If we are attacked, we will certainly counterattack" (citeret fra Bao 2007: 6), hvilket fint indrammer den måde kineserne agerer på. De vinder intet ved at foretage noget offensivt uden at være blevet angrebet først. Men pointen er, at det i virkeligheden drejer sig om, at modstanderen aldrig angriber, da han er afskrækket af den kinesiske magt. Bao (2007: 6) nævner efterfølgende at "any effective counterattack requires by definition a powerful military capability", hvilket må tolkes ind i debatten omkring de militære applikationer i Kinas rumprogram. Grundlæggende overholder Kina via deres rumprogram tre basale betingelser for strategisk afskrækning, 1) besiddelse af afskrækkende magt, 2) vilje til at bruge den, 3) samt kommunikation af disse to punkter (Bao 2007: 10). Besiddelsen af afskrækkende magt bygges primært på baggrund af en anti-satellit kapacitet, samt eventuelt andre rumvåben-kapaciteter, som nævnt ovenfor. Omkring viljen til at bruge den afskrækkende magt, kan det ikke fastslås med sikkerhed, men det behøver man heller ikke, medmindre USA tør teste den, hvilket ikke anses for sandsynligt, i forhold til risiko for eskalation. For det tredje kan man sige, at kommunikationen af de to konditioner ses rodfæstet i satellitnedskydningen, der i høj grad var et vink med en vognstang til omverdenen, mere end en egentlig overraskelse for USA.²⁴

Asymmetrisk krigsførelse kan foregå i rummet i ligeså høj grad som det traditionelt har foregået på landjorden (Krepon 2008: 161). Den kinesiske militære tradition bygger på usynlighed, bedrag og indirekte tilgang til krig (Krepon 2008: 181), hvilket kan kobles til en historisk strategisk tænkning i asymmetri, lige fra Sun Tzus krigskunst over Maos guerillakrig, og til dagens rumvåben (Krepon 2008: 186; Mahnken 2007: 77).

(24) Kineserne bekræftede ikke selv den succesfulde nedskydning før mere end en uge senere, og selvom amerikanerne både på efterretningsniveau såvel som policymaker-niveau havde informationerne tilgængelige, og endda havde vist om den i tiden op til forsøget, så besluttede de også for at tie stille om det, da det kunne skabe en situation, hvor man åbent skulle forholde sig til en debat om Kinas militære kapaciteter (Tellis 2007a: 42).

Blodsudgydelse er absolut ikke et ideal indenfor traditionel kinesisk strategisk tænkning, hvor den største krigsherre er ham der vinder uden kamp (Tzu 2004: 29). Det drejer sig mere om at ødelægge modstanderens lyst til kamp – altså en form for afskrækkelse – og oplagte strategier vil herved komme til at indeholde elementer af psykologi og bedrag (Mahnken 2007: 77). Det bedste man kan gøre er altså, at angribe "fjendens" strategi, i stedet for at gå ind i en balancering i fuld skala. I den forstand kan det siges, at Kina forfølger en asymmetrisk strategi, der så at sige angriber et svagt punkt i USA's strategi, rummet.

Satellitnedskydningen var afskrækning, og kan tolkes som om, at Kina vil vise USA at de ikke kan regne med at eje rummet i en eventuel krise omkring Taiwan, hvilket både vestlige og kinesiske eksperter lader til at være enige om (Krepon 2008: 162, 171). Men når det er sagt, så havde kineserne sandsynligvis ikke forudset, at der ville komme en så skarp offentlig reaktion fra USA. De havde troet at de kunne udføre testen i relativ stilhed, men samtidig afskrække USA, der via deres overvågning af rummet ikke kunne undgå at blive opmærksom på nedskydningen. Grunden til dette er, at Kina bliver nødt til at være forberedt på et worst-case scenarie (Krepon 2008: 172), og derfor mener de selv, at Kinas udvikling af dets nationale forsvar i form af rummet er legitimt og helt berettiget (Krepon 2008: 173).

Yderligere kan det nævnes, at Kinas atomvåben har været en succes for Kinas afskrækkelsesevne og fredelige opstigning i det internationale system (Krepon 2008: 173), så hvorfor ikke fortsætte med en tilsvarende udvikling i rummet? Fra kinesisk hold siges det, at der er brug for en "*space balance of force*", hvad angår amerikanske og kinesiske kapabiliteter i rummet, for at give den form for stabilitet, som den nukleare balance tidligere har givet (Krepon 2008: 174). Dette understreges af pointen omkring, at det helt basale behov for stabilitet i form af afskrækkende magt, daterer sig tilbage til Mao og Deng Xiaoping i form af atomvåben, men at disse tanker stadig må anses som værende gældende i en rum-kontekst (Bao 2007: 6).

Militære træk i programmet

Det kinesiske udenrigsministerium var uvidende omkring nedskydningen, hvilket ydermere viser, at nedskydningen og rumprogrammet har tydelige militære træk, da det blev styret fra Folkets Befrielseshær (Swaine 2007: 1; Saunders og Lutes 2007: 2; Tellis 2007a: 42).

Kina annoncerer i deres egen hvidbog for deres rumprogram i 2006, at udviklingen af en rumindustri er et led i udviklingen af deres "national defense strength" (Information Office of the State Council 2006: 1). Yderligere giver rumprogrammet ifølge en højtstående officer Kina "comprehensive national strength to ensure its status as a major power and its place in the international development of outer space" (Teng 2006: 69), mens andre siger at rummet "are vital to its [China's] comprehensive national power" (Bao 2007: 4). Det betyder, at der er en kobling imellem det kinesiske militær og deres rumprogram, og at det derfor ikke udelukkende er et program, der bruges til at fremme civil udforskning af rummet.

Kinesiske forskere har taget til genmæle og bedyrer, at det ikke giver mening for kineserne at anvende rummet militært, "It is neither realistic nor necessary to commit limited space resources to military purposes" (Teng 2006: 68). Hvad Teng overser her er dog "dual-use-faktoren". Stort set alt rumbaseret teknologi vil kunne anvendes til militære formål (Pollpeter 2008:2, 24, 44; Tellis 2007a: 51). Eksempelvis kan en vejr satellit benyttes til at både civile og militære formål. Det giver derfor ingen mening at tro på stateres forsikringer om, at de kun vil anvende rummet kun til fredelige formål, som Kina eksempelvis argumenterer for (Information Office of the State Council 2006: 1-3). Det skyldes, at det må anses som værende højest usandsynligt at Kina vil afstå fra at bruge rumbaserede kapaciteter ved fremtidige konflikter af den ene eller anden slags.

Ifølge kineserne er det dog mere amerikanerne, der er skyld i at rummet overhovedet er et militært tema: "The latest U.S. National Space Policy poses a serious threat to the national security of China" (Bao 2007: 2). USA truer med andre ord Kina med deres dominans i rummet.

Kina lægger yderligere vægt på, at den amerikanske strategi bygger på, at Kina ikke engang må have et minimum af nationalt forsvar i rummet (Bao 2007: 3). Denne kommentar mere end antyder, at man fra kinesisk side er interesseret i at få militære kapaciteter i rummet, hvis man da ikke allerede har det. Endelig ser det dog ud til at kineserne accepterer, at kampen om rummet principielt er et nulsumsspil determineret af USA, om end de ikke mener det bør være sådan (Bao 2007: 3).

Selvom udvikling af rumvåben på den ene side afvises fra kinesisk hold, betones det på den anden side at den historiske udvikling determinerer at kamppladsen udvider sig, og det kun er et naturligt skridt, at rummet også vil blive inddraget i dette (Teng 2006: 69). Yderligere siges det, at "Space weaponization is a double-edged sword. Some big powers may gain advantages in outer space at a certain time but will not be able to monopolize it forever" (Teng 2006: 71). Hvordan man fra kinesisk side forestiller sig at USA's monopol på rummet skal blive ændret, uden at Kina udvikler offensive rumkapaciteter, kan umiddelbart virke ulogisk. Under alle omstændigheder ser det ud som om man fra kinesisk side, på den ene side afviser et offensivt program, men på den anden side fortæller offentligheden at man principielt har ret til det.

Eksempelvis skal våben i rummet fungere som et led i den overordnede kinesiske strategi, der bygger på et aktivt forsvar (Information Office of the State Council 2009: 6), hvilket ifølge kineserne er ikke-offensivt (Bao 2007: 9).

Et effektivt aktivt forsvar imod en overlegen magt som USA kan opnås ved at opbygge en asymmetrisk kapacitet imod denne, hvor rummet må anses som det bedste sted at starte. I øvrigt forbeholder Kina sig retten til at udvikle våben i rummet, hvis andre stater gør det (Bao 2007: 9).²⁵

(25) Kineserne anvender termen "informationization", hvilket indbefatter cyberspace og rummet under et (Information Office of the State Council 2009: 7).

Kinesiske militære strateger har åbent henvist til fremtidige mulige militære konfrontationer i rummet (Wortzel 2007: 1), og har offentligt tilkendegivet at man bør udvikle rumvåben til defensivt brug, da det er uundgåeligt at andre vil udvikle det først (Krepon 2008: 179).

Skulle USA være ude af stand til at benytte sig af GPS og lignende rumbaserede kapaciteter, vil det påvirke amerikanske militære operationer i Stillehavet, inklusiv mulige svar i forbindelse med et Taiwan-scenarie (Space News 3. oktober 2006; Saunders og Lutes 2007: 1, 3; Tellis 2007: 5).

Kineserne har i 2006 sat en amerikansk spionsatellit ud af spil i en kort periode ved at blænde den med laser fra jorden, hvilket viser at USA ikke kan vide sig sikker i forhold til anvendelsen af deres satellitter.²⁶

Anti-satellitvåben er en af en række asymmetriske kapabiliteter, Kina udvikler for at udnytte potentielle amerikanske militære svagheder. De kinesiske strateger er klar over den amerikanske afhængighed af rummet og søger at komme med et relativt billigt svar på den amerikanske rumoverlegenhed (Saunders og Lutes 2007: 2-3).

Opsummering

Når man tager i betragtning at højtstående kinesiske militære forskere mener, at "China cannot entrust the protection of its interests in space to another country, no matter their rhetoric or intentions" (Bao 2007: 4), så står det efterhånden ganske klart, at USA vil få problemer med at opretholde sit herredømme i rummet, og at kineserne føler sig tvunget til at reagere. Man kan hævde, at det klassiske sikkerhedsdilemma omkring relative gevinster kan ses udfolde sig imellem Kina og USA, nu blot i rummet.

Og det er vist, at Kina vil balancere USA's magt i rummet, da rummet ses som en vigtig national interesse: "China will not shrink from defending its core national interests" (Bao 2007: 10).

Når det internationale systems dynamik trækkes ned over den kinesiske håndtering af den amerikanske unipolaritet, så bliver argumentet, at Kinas intentioner primært er en funktion af, hvordan deres kapabiliteter vil udvikle sig relativt set over tid, i forhold til andre stater (Krepon 2008: 190).

Derfor ser vi en hård kinesisk balancering af USA i rummet.

(26) Det smarte i at blænde satellitter er, at man ikke ødelægger dem, men blot sætter ud af spil i en begrænset periode. Effekten ved dette kan dog stadig være afgørende, og USA testede samme teknologi i 1997 med succes (Space News 3. oktober 2006; Saunders og Lutes 2007: 1, 3; Tellis 2007: 5).

Hård balancering i rummet og fremtidig symmetri

Da en amerikansk generalmajor i marts 2003 sagde "We are so dominant in space that I would pity a country that would come up against us" (Heurlin 2004: 37), havde han nok ikke overvejet at udtalelsen på sin vis er korrekt, men at sandheden fremstår irrelevant, da situationen er hypotetisk og urealistisk. Pointen er jo, at Kina netop ikke kommer i en åben kamp mod USA om rummet, men at deres overordnede hårde balancering af USA bygger på afskrækkelse og asymmetri, og deres rumprogram er en integreret del af dette.

Ligesom Kinas satellitnedskydning i 2007 ikke var en del af en protest imod USA's administration, så er det komplette rumprogram det heller ikke. Derimod er det en del af en strategi under stadig udvikling, designet til at balancere den generelle amerikanske militære overlegenhed (Tellis 2007b: 1) og udfordre hvad Posen benævner *command of the commons* (Posen 2003: 5-6). Dette gøres bedst ved at angribe hvad der anses som USA's akilleshæl, nemlig de rumbaserede kapaciteter og den store afhængighed af dem.

Kina opfylder forudsætningerne for hård balancering, som dette paper har opstillet. De har et anseeligt militært kapabilitetspotentiale, der er funderet i Kinas indbyggertal, militær, økonomi og geografisk størrelse. De oplever stigninger på deres militærbudget andre lande kun kan drømme om. Som følge af dette mindskes afstanden mellem USA's og Kinas militære kapabiliteter. Og endelig er det med udgangspunkt i det kinesiske rumprogram eksemplificeret, at udviklingen på militære enkeltområder opbygges for at kunne afskrække og udfordre unipolen.

Derfor kan det konkluderes, at de kinesiske rumprogram indgår i en hård balancering af USA.

Fremtidigt kan vi forvente, at USA vil forsøge at bibeholde deres overherredømme i rummet, men uden at de vil være i stand til at imødegå de kinesiske kapabiliteter tilfredsstillende. Derfor vil man komme til at se en ny magtbalancering, men blot nu i rummet.

Ekstern balancering af USA via kinesiske forsøg på balancering i form af alliancer mod USA, har ikke været omdrejningspunktet i denne analyse. Det skyldes, at Kina generelt ikke har mange alliancepartnere, da det amerikanske alliancesystem i Asien er særdeles veletableret, og Kina ikke har noget alternativ til dette. (Bisley 2007: 348-349). En form for ekstern balancering af USA kan dog siges at finde sted. Kina og Rusland presser på for at få USA til at underskrive en aftale om, at rummet skal være frit for våben ved FNs årlige konference om nedrustning i Geneve (Information Office of the State Council 2009: 40; Teng 2006: 71;

Brookes 2008).²⁷ Indtil videre har amerikanerne dog tøvet med henvisning til, at Rusland er det eneste land, der direkte har forsøgt at opstille våben, og at Kinas intentioner i rummet i bedste fald fremstår som stærkt tvetydige (Mahley 2008: 6; Brookes 2008). Der er dog ingen tvivl om, at Kina og Rusland fortsat vil forsøge at få USA til at underskrive en aftale, for at minimere den amerikanske militære overlegenhed, som rummet i dag er med til at give dem.

Nye rapporter indikerer, at USA er en aftagende unipolær magt, og at udfordrerne står på spring (FE 2008: 19-21; National Intelligence Council 2008: 93, 97; Layne 2006: 37), og nogle mener endda, at USA's unipolære position allerede er ved at erodere (Layne 2006: 41). På lang sigt vil det være svært for USA at gøre noget imod stater, der bliver økonomisk og teknologisk på linie med USA, men på kort sigt vil en udfordring af det amerikanske overherredømme ikke være realistisk, da det tager tid at konvertere økonomi til militære kapabiliteter (Posen 2003: 19).

USA vil dog stadig forsøge at opretholde en unilateral global offensiv kapabilitet, da det er nødvendigt for unipolen at kunne hævde sig overfor udefrakommende trusler (Posen 2003: 45).

Balanceringsstrategier på kort og lang sigt

Den videre udvikling kan ses som faldende i intervaller: På den korte bane vil udfordrere såsom Kina benytte sig af asymmetriske former for balancering af den amerikanske magt. Det skal forstås på den måde, at en stat investerer i kapabiliteter/programmer, der lader dem opbygge deres øvrige kapabiliteter "i fred" uden amerikansk indblanding, af både diplomatisk og militær karakter. På lang sigt vil der til gengæld være sandsynlighed for at Kina vil balancere USA mere konventionelt, således at der fra da af er opstået et regulært bi- eller multipolært system²⁸ eller i det mindste et system, hvor den opstigende magtfaktor vil være meget tættere på at bide den amerikanske i haserne (og dette vil yderligere give de dynamikker vi kender fra klassisk bipolaritet). Der kan dog identificeres flere ubekendte faktorer, der kan påvirke den kinesiske opstigning til global stormagtstatus. En mulig nedsmeltning af den kinesiske økonomi vil naturligvis påvirke muligheden for hård balancering, og social uro i Kina kan også føre til store forandringer, hvad angår den

(27) Det bør dog pointeres, at Kinas forhold til Rusland generelt kan siges at være baseret på pragmatisme. Bobo Lo går så langt til at kalde denne ad hoc-alliance for en "axis of convenience" (Lo 2008: 3).

(28) Alt afhængig af hvordan USA reagerer på dette. I et langsigtet perspektiv kan USA eksempelvis være økonomisk kollapsed, men dette kan ikke forudsættes her.

overordnede balanceringsstrategi. Den nuværende økonomiske krise kan eksempelvis siges at være en stor udfordring for en hård kinesisk balancerings af USA, da det kan påvirke befolkningens opbakning til ledelsen i Kina, og potentielt, om end det ikke anses for videre sandsynligt, kan føre til social uro og oprør.

Grundlæggende skal balancerings også ses som en fase-model. For at kunne balancere symmetrisk på lang sigt, må man først balancere asymmetrisk i en periode. Den endelige test af denne model vil først kunne foretages på længere sigt, når Kina bevæger sig fra den første fase, der bygger på afskrækning og frihed til militær oprustning, og fra anden fase, hvor Kina vil forsøge at projicere sin magt længere væk fra Asien, frem til den tredje fase hvor der er opstået en tilnærmet ny symmetrisk bipolar situation.

Litteraturliste

Art, Robert J., Stephen G. Brooks og William C. Wohlforth, Keir A. Lieber og Gerard Alexander (2005/6), "Correspondence – Striking the Balance", *International Security*, 30: 3, pp. 177-196

Bao, Shixiu (2007), "Deterrence Revisited: Outer Space", *China Security, Winter 2007*, pp. 2-11.

BBC (28. februar 2002), "China admits economic data 'unreliable'", *BBC*. Lokaliseret 5. april 2009 på <http://news.bbc.co.uk/2/hi/business/1846671.stm>

Bisley, Nick (2008), "Asian Security Architectures", i *Strategic Asia 2007-2008: Domestic Political Change and Grand Strategy*, Ashley Tellis og Michael Wills, Seattle, W.A. og Washington, D.C.: National Bureau of Asian Research.

Brookes, Peter (2008), "Opinion: Marking the boundaries of weapon use in space", *Jane's Defence Weekly*, 22. juli 2008.

ChinaStakes (3. maj 2009), "Beijing Acts to Curb Statistics Cheating, Gain Credibility", *ChinaStakes*. Lokaliseret 11. maj 2009 på <http://www.chinastakes.com/2009/5/beijing-acts-to-curb-statistics-cheating-gain-credibility.html>

Cohen, Eliot (2007), "Technology and Warfare", i *Strategy in the Contemporary World*, John Baylis, James Wirtz, Colin S. Gray og Eliot Cohen (red.), 2. udgave, Oxford: Oxford University Press, pp. 141-159.

Cox, Stanley (November 15, 2007), *Real Life Star-Wars: The Militarization of Space*. Lokaliseret 2. december 2007 på <http://www.alternet.org/audits/67699/>

Department of Defense (1997), *Transforming Defense: National Security in the 21st Century*, Report of the National Defense Panel, Washington, D.C.: Department of Defense.

FE, Forsvarets Efterretningstjeneste, (2008), *Efterretningsmæssig risikovurdering*. Lokaliseret den 10. marts 2009 på http://fe-ddis.dk/SiteCollectionDocuments/FE/Pressearkiv/2008/Evur_2008.pdf

Hansen, Birthe, Peter Toft og Anders Wivel (2009), *Security Strategies and American World Order – Lost power*, London: Routledge.

Hansen, Birthe (2000), "The Unipolar World Order" I: Birthe Hansen og Bertel Heurlin (red.), *The New World Order*, London: Macmillan Press Ltd, pp. 112-133.

Heurlin, Bertel (2004), *Missile Defense in The United States*, DIIS Working Paper 2004/27.

Ikenberry, G. John (2002), "Introduction" i: Ikenberry, G. John (ed), *America Unrivaled – The Future of the Balance of Power*, Ithaca og London: Cornell University Press, pp. 1-26.

Information Office of the State Council (2009), *China's National Defense in 2008 (white paper)*. Lokaliseret den 12. april 2009 på http://www.china.org.cn/government/whitepaper/node_7060059.htm.

Information Office of the State Council (2006), *China's Space Activities in 2006 (white paper)*. Lokaliseret den 12. april 2009 på <http://www.china.org.cn/english/features/book/183672.htm>.

Jane's Intelligence (2009), *Jane's Sentinel Security Assessment – China and Northeast Asia, Strategic Weapons Systems*. Adgang via www.janes.com.

Kennedy, Paul (1987), *The Rise and Decline of the Great Powers: Economic Change and Military Conflict, 1500 to 2000*, New York: Random House.

Krepon, Michael (2008), "China's Military Space Strategy: An Exchange", *Survival*, 50:1, pp. 157 - 198.

Kristiansen, Kristian Soby (2005), *USA's forsvarspolitiske dilemma: Mellem fremtid og nutid*, DIIS report, 2005.

Layne, Christopher (2006), "The Unipolar Illusion Revisited", *International Security* 31: 2, pp. 7-41.

Liang, Qiao og Wang Xiangsui (1999), *Unrestricted Warfare*, Beijing: PLA Literature and Arts Publishing House.

Lieber, Keir A. og Gerard Alexander (2005), "Waiting for Balancing – Why the World Is Not Pushing Back", *International Security*, 30:1, 2005, pp. 109-139.

Lo, Bobo (2008), *Axis of Convenience: Moscow, Beijing and the New Geopolitics*, London: Chatham House, Washington D.C.: Brookings Institution Press.

Mahley, Donald (2008), *State of Space Security*, lokaliseret 25. august 2008 på: www.cfr.org/publication/15365/state_of_space_security.html.

Mahnken, Thomas G. (2007), "Strategic Theory", i *Strategy in the Contemporary World*, John Baylis, James Wirtz, Colin S. Gray og Eliot Cohen (red.), 2. udgave, Oxford: Oxford University Press, pp. 66-81.

National Bureau of Statistics of China (2008), *China Statistical Yearbook 2008*, Beijing: China Statistics Press.

National Intelligence Council (2008), *Global Trends 2025: A Transformed World*, Office of the Director of National Intelligence, USA.

Office of The Secretary of Defense (2008), *Annual Report to Congress: Military power of the People's Republic of China 2008*, Department of Defense, USA.

Paul, T.V. (2005), "Soft Balancing in the Age of U.S. Primacy", *International Security*, 30:1, 2005, pp. 46-71.

Paul, T.V., James J. Wirtz and Michael Fortmann (2004), *Balance of Power – Theory and Practice in the 21st Century*, Stanford, CA: Stanford University Press.

Pollpeter, Kevin (2008), *Building for the Future: China's Progress in Space Technology during the Tenth 5-year Plan and the U.S. Response*, Carlisle, PA: Strategic Studies Institute, U.S. Army War College.

Posen, Barry M., "Command of the Commons - The Military Foundation of U.S. Hegemony", *International Security* 28:1, 2003, pp. 5-46.

Saunders, Phillip C. og Charles D. Lutes (2007), *China's ASAT Test: Motivations and Implications*, INSS Special Report, June 2007, Institute for National Strategic Studies, National Defense University.

Smith, Phil (2008), "Opinion: Brains, not brawn, will halt arms race in space", *Jane's Defence Weekly*, 19. september 2008.

Stockholm International Peace Research Institute, SIPRI (2008), *SIPRI Yearbook 2008 Armaments, Disarmament and International Security*, Oxford: Oxford University Press.

Swaine, Michael (2007), *Assessing the Meaning of the Chinese ASAT Test*, web commentary. Lokaliseret den 12. april 2009 på <http://www.carnegieendowment.org/publications/index.cfm?fa=view&id=19006&prog=zch>.

Takahashi, Katsuhide (2006), "On the Credibility of GDP Statistics in China – Official Historical Data Reexamined", *Kobe University Economic Review* 52: 2006, pp.79-91.

Tellis, Ashley (2007a), "China's Military Space Strategy", *Survival*, 49:3, pp. 41-72.

Tellis, Ashley (23. juli 2007b), "China's Space Weapons", *Wall Street Journal*.

Tellis, Ashley (2007c), "Punching the U.S. Military's "Soft Ribs": China's Antisatellite Weapon Test", *Strategic Perspective*, Carnegie Endowment, Policy Brief 51 .

Teng, Jianqun (2006), "Trends in China's Space Program and the Prevention of Outer Space Weaponization", *China Security*, Winter 2006, pp. 65-72.

Tzu, Sun (2004), *Krigskunsten*, kommenteret af Erik Kruse Sørensen, København: Sphinx.

US Air Force Materiel Command News Service (17. marts 2006), *JDAM continues to be warfighter's weapon of choice*. Lokaliseret den 19. april 2009 på <http://www.af.mil/news/story.asp?storyID=123017613>.

US Census Bureau (2009), *Population Finder – United States*. Lokaliseret den 14. maj 2009 på http://factfinder.census.gov/servlet/SAFFPopulation?_submenuId=population_0&_sse=on.

U.S.- China Economic and Security Review Commission, USCC (2008), *Annual Report to Congress of the U.S.- China Economic and Security Review Commission*, Washington: U.S. Government Printing Office.

Waltz, Kenneth N. (1979), *Theory of International Politics*, New York: McGraw-Hill.

Waltz, Kenneth N. (2000), "Structural Realism After the Cold War". *International Security*, 25 (1) Summer, pp. 5-41.

Wohlforth, William (1999), "The Stability of a Unipolar World", *International Security* 24: 1, pp. 5-41.

Wohlforth, William (2002), "U.S. Grand Strategy in a Unipolar World" i: Ikenberry, G. John (ed), *America Unrivaled – The Future of the Balance of Power*, Ithaca og London: Cornell University Press, pp. 98-118.

Wortzel, Larry (2007), *The Chinese People's Liberation Army and Space Warfare*, Washington: AEI.

World Bank, *World Development Indicators Database*. Lokaliseret den 10. april 2009 på www.worldbank.org/data

Zhang, Hui (2004), "Appendix F: China's ASAT capabilities as a potential response to US missile defense and 'space control' plans" i: Federation of American Scientists, *Ensuring America's Space Security*, pp. 115-123.